

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA22
HT 2014
Handledare: Ted Svensson

Transnationella aktörer och demokratisering

En fallstudie av transnationella aktörers påverkan på den
tunisiska aktivismen

Helena Matkovic
Jens Johansson
Mario Matos

Abstract

Med jasminrevolutionen startade demokratiseringsprocessen i Tunisien. Ganska omgående spred sig en demokratisk anda till flera länder i regionen och på kort tid förändrades den politiska verkligheten. I denna fallstudie undersöks transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen i Tunisien före och under demokratiseringsprocessen i landet. Denna påverkan kan ske enligt Sydney Tarrow genom att mekanismer för överföring och adoption av normer och praxis finns närvarande. För att detta skall bli möjligt krävs det att aktörer av olika slag interagerar med varandra i en komplex relation. I studien finns indikationer på att transnationella aktörer haft en viss påverkan på tunisiska aktivister före och under demokratiseringsprocessen.

Nyckelord: transnationella aktörer, partiknutna organisationer, demokratisering, Tunisien, jasminrevolutionen

Antal ord: 9601

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	3
1.2	Avgränsningar	3
1.2.1	Transnationella partiknutna organisationer	4
2	Metod och material	7
3	Teoretiskt ramverk	9
3.1	Demokratisering	9
3.2	Transnationell aktivism	10
3.3	Tarrows modell	12
4	Resultatredovisning och tolkning	15
4.1	Före demokratiseringsprocessen	15
4.2	Under demokratiseringsprocessen.....	18
5	Slutsatser och diskussion	24
6	Referenser	26

1 Inledning

Det är ofta svårt att med exakthet veta vilken roll och påverkan olika aktörer haft i samband med större politiska förändringar, exempelvis under en revolution i ett land. Den politiska verkligheten i Nordafrika och Mellanöstern (MENA-regionen) kom att förändras kraftigt under *jasminrevolutionen* (senare kallad den *arabiska våren*) som inleddes i Tunisien i slutet av 2010 (NE, 2011). Medborgarna reste sig och gick ut på gator och torg där de krävde demokratisering av landets auktoritära regim. Protesterna började i december 2010 med att en arbetslös akademiker tog livet av sig på grund av att han inte kunde försörja sig. I januari året därpå störtades landets ledare, Zine al-Abidine Ben Ali. I början av året 2014 antog det tunisiska parlamentet landets första demokratiska konstitution (Landguiden, 2014 a).

Nicola Piper och Anders Uhlin (2004, s. 12) lyfter fram i antologin *Transnational Activism in Asia: Problems of power and democracy* att det många gånger antas att transnationell aktivism bidrar med en positiv påverkan på demokrati. I detta sammanhang konstaterar författarna att relationen mellan transnationell aktivism och demokrati fått otillräcklig uppmärksamhet i akademiska sammanhang. Här betonar de att det finns få systematiska redogörelser för hur den transnationella aktivismens prodemokratiska effekter fungerar i praktiken.

Piper och Uhlin (2004, s. 14) konstaterar att demokratiseringsprocessen i ett visst land kan främjas av transnationell aktivism. Därför kommenterar de även den aktuella forskningen på områdena demokratisering och transnationell aktivism. Här konstaterar författarna att demokratiseringsprocessens internationella dimension inte är lika försummad som tidigare inom demokratiseringsstudier, men samtidigt betonar de att det fortfarande finns få konventionella demokratiseringsstudier som uppmärksammar transnationella aktörers roll. Vad gäller forskningen om transnationell aktivism så konstaterar författarna att forskarna tittat på hur transnationella aktivister tillsammans med lokala demokratiaktivister försökt främja demokratiseringsprocessen i flera länder. Denna forskning har huvudsakligen fokuserat på Latinamerika där problem relaterade till mänskliga rättigheter stått i fokus, och inte demokratisering *per se*. Författarna (a.a. s. 15) förmedlar också en uppmuntran till demokratiseringsstudenter genom att konstatera att sättet för hur transnationella aktivister påverkar demokratiseringsprocessen på nationell och lokal nivå borde uppmärksammas mer.

Den aktuella antologin, som Piper och Uhlin (2004, s. 19) är redaktörer för, fokuserar geografiskt på Öst- och Sydostasien och bidrar med fall från regionen

där bland annat relationen mellan transnationell aktivism och demokratiseringsprocessen analyseras. Författarna lyfter fram den pågående demokratiseringen i regionen som dessutom följs av ökad transnationell aktivism. Regionen har hittills i detta avseende varit, till skillnad från Europa och Nord- och Sydamerika, ouppmärksam i akademiska sammanhang.

Ovan belystes behovet av att titta på den transnationella aktivismens roll under demokratiseringsprocessen vilket också är utgångspunkten för denna studie. Istället för att generellt fokusera på den transnationella aktivismens påverkan på den tunisiska aktivismen väljer vi att fokusera på de transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen. Men vilken typ av transnationella aktörer? Denna studie intresserar sig för den typ av transnationella aktörer som kan benämnas som partiknutna organisationer, eller partistiftelser. Det arbete som denna typ av aktörer bedriver har inte heller belysts tillräckligt i tidigare forskning. Detta förstärker ytterligare studiens fokus eftersom en empirisk undersökning av partiknutna organisationers påverkan på den inhemska aktivismen i den nordafrikanska kontexten skulle berika förståelsen av interaktionen mellan dessa aktörer i en dynamisk demokratiseringsprocess (se avsnitt 1.2.1 för utförligare diskussion).

I enhetlighet med Pipers och Uhlins uppmuntran kommer denna studie att fokusera på transnationell aktivism, närmre bestämt transnationella aktörer, under demokratiseringsprocessen. Dock förflyttar sig fokus bort från Öst- och Sydostasien till MENA-regionen, närmre bestämt Tunisien. Studien ämnar ge mer uppmärksamhet åt relationen mellan transnationella aktörer och den inhemska aktivismen före och under demokratiseringsprocessen i landet.

Tunisien har år 2014, efter flera decenniers auktoritärt styre, infört en demokratisk konstitution och samma år hållit fria och demokratiska parlaments- och presidentval (Landguiden, 2014 a). MENA-regionen, precis som Öst- och Sydostasien, har inte fått tillräckligt mycket uppmärksamhet i detta sammanhang. Skäl till detta kan vara ofruktbar demokratiseringsprocess i regionen, åtminstone fram till jasminrevolutionen. Varför är Tunisien intressant i detta sammanhang? Genom att studera Tunisien kan en empirisk lucka som fokuserar på ett fall av transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen under demokratiseringsprocessen i en hittills försummad region fyllas i. Studien kan bidra till en ökad förståelse för relationen mellan transnationella aktörer och den inhemska aktivismen i en annan kontext som tidigare inte belysts tillräckligt av forskningen. Det som gör Tunisien särskilt aktuellt är den politiska förändringen som landet genomgått efter jasminrevolutionen. Landet har tagit tydliga steg på väg mot demokratin där bland annat transnationella aktörer haft en roll.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka hur transnationella aktörer påverkar den inhemska aktivismen i Tunisien före och under demokratiseringsprocessen. Denna studie söker bidra till det ovanformulerade forskningsproblemet genom att titta på ett fall i Nordafrikansk kontext. Studien visar intresse för hur transnationella aktörer påverkar inhemska aktivism i Tunisien i praktiken och därför har en empirisk (motsats till normativ) frågeställning formulerats. Studiens frågeställning lyder på följande sätt:

- Hur har transnationella aktörer påverkat den inhemska aktivismen i Tunisien före och under demokratiseringsprocessen?

Studien visar intresse för tidsperioden före och under demokratiseringsprocessen. Indelning i *före* och *under* tillför ytterligare en dimension i studien som kan berika förståelsen för hur transnationella aktörer påverkar den inhemska aktivismen.

1.2 Avgränsningar

Denna studie avgränsas i tid och rum. *Före demokratiseringsprocessen* utgör tidsperioden under Ben Alis styre som sträcker sig från år 1987 och fram till antiregimprotesterna i början av 2011 som initierade jasminrevolutionen och därmed startade demokratiseringsprocessen i landet (Landguiden, 2014 b). Den andra tidsperioden – *under demokratiseringsprocessen* – som studien visar intresse för påbörjades efter jasminrevolutionen i januari 2011 och pågår fortfarande. Därmed kommer det empiriska materialet ligga inom ramar för det som precis sagts.

Denna studie gör inte anspråk på att vara en uttömmande undersökning av den komplexa relationen mellan transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen före och under demokratiseringsprocessen i Tunisien. Studien gör inte heller anspråk på att omfatta samtliga de transnationella aktiviteter som ägt rum under den tidsperiod som studien visar intresse för. Denna studie ämnar att fokusera på enbart de transnationella aktörer som har eller kan antas ha haft främjande demokratiambitioner.

I detta sammanhang är det lämpligt att belysa att studien visar intresse för vissa selektivt utvalda transnationella aktörer samt tunisiska inhemska aktivistorganisationer. Valet av organisationer som tas upp i studien bygger på att dessa organisationer förekommer ofta vid sökning av information och har själva tillgänglig information om sina aktiviteter. Dessutom har dessa organisationer haft en viss roll under den tidsperiod som studien visar intresse för. Här kan tilläggas att det är primärt icke-statliga aktörer som ligger i fokus. Vilka specifika

transnationella aktörer som ligger i fokus för denna studie diskuteras utförligt i nästa avsnitt.

1.2.1 Transnationella partiknutna organisationer

Denna studie fokuserar på transnationella aktörer vilka benämns som transnationella partiknutna organisationer (även kallade partistiftelser). Hädanefter kommer dessa transnationella partiknutna organisationer bara benämnas som partiknutna organisationer. Nedan följer en utförlig diskussion av dessa partiknutna organisationer eftersom deras karaktär måste förtydligas. Huruvida dessa organisationer är oberoende från staten eller de politiska partierna framstår inte alltid helt klart. Därför är det lämpligt med ett utförligt förtydligande.

Danish Institute for Parties and Democracy (DIPD) beskriver partiknutna organisationer på följande sätt:

“Political party foundations are institutions affiliated with political parties, though often independent, that carry out democracy assistance in new democracies, often through party-to-party collaborations with likeminded political parties.” (DIPD, odat.)

Center for International Private Enterprise (CIPE) lyfter fram hur partiknutna organisationer (bland annat i Tyskland, Nederländerna, Sverige, Österrike och USA) under flera decennier engagerat sig i demokratifrågor utanför egna gränser (CIPE, 2010). Betydligt fler partiknutna organisationer bildades i flera av dessa länder under 1980-talet som en respons på de behov som många icke-demokratiska länder hade – nämligen behov av stöd för demokratibyggande.

De tre partiknutna organisationer som lyfts fram i denna studie är *National Democratic Institute* (NDI), *International Republican Institute* (IRI) och *Friedrich Ebert Stiftung* (FES). NDI och IRI kommer från USA medan FES kommer från Tyskland. Innan NDI och IRI diskuteras mer utförligt kommer *National Endowment for Democracy* (NED) att belysas eftersom dessa tre har koppling till varandra.

NED återger en sammanfattad historisk beskrivning av den politiska processen som ledde till att NED, NDI och IRI grundades (NED, odat. a). I samband med andra världskrigets slut ville USA främja demokrati utomlands och detta gjordes med hjälp av hemliga operationer inom ramar av *Central Intelligence Agency*. Detta tillvägagångssätt blev kritiserat under 1960-talet vilket återigen väckte frågan om hur USA skall gå tillväga med att främja demokrati utomlands. Amerikanerna visste att en sådan modell redan fanns i Tyskland. Modellen gick ut på att partiknutna organisationer (*stiftungen*) främjade demokrati utomlands med hjälp av medel som kom från staten. Inspirerad av tyskarna presenterade en politisk rådgivare 1977 en motsvarande idé för de amerikanska beslutsfattarna. 1982 höll den amerikanske presidenten Ronald Reagan ett tal där han betonade behovet av att främja demokrati runt om i världen. Reagans tal bidrog till att

amerikanska demokratistiftelser grundades kort därefter. Efter en kort utredning tog staten 1983 initiativet att grunda NED – en organisation som fick i uppgift att fördela medel till privata organisationer med syfte att främja demokrati utomlands. I princip samtidigt grundade den amerikanska staten också NDI och IRI som utgjorde två av de fyra NED-huvudinstitutionerna. Redan i samband med grundandet kom NDI och IRI att benämnas som partiinstitut. Enligt NDI fanns det vid denna tidpunkt politiska krafter i senaten som ville förbjuda partiinstitutens tillgång till medel från organisationen. Men så blev inte fallet. Sedan grundandet får NDI och IRI betydande belopp från NED. Dessa medel som NED ger till dessa två organisationer skall användas till att främja pluralism och fria och rättvisa val genom program avsedda för detta (NED, odat. b). Vidare skriver NED att de själva är en privat, opartisk och icke-statlig organisation som årligen får medel från huvudsakligen staten. NED beskriver behovet av sin existens på följande sätt:

“As a non-governmental organization, NED plays a critical, complementary role to official U.S. Government efforts to promote democracy abroad. First, NED’s NGO status allows it to work where there are no government to government relations and in other environments where it would be too complicated for the U.S. Government to work.” (NED, odat. b).

Låt oss nu diskutera NDI mer utförligt. NDI grundades 1983 och är, enligt ovan nämnt, ett av de fyra huvudinstitutionerna inom NED (NED, odat. b). NDI skriver på sin hemsida att de är en opartisk, icke-statlig och icke vinstdrivande organisation med svag anknytning till det amerikanska demokratiska partiet (NDI, odat. a). Organisationen har sedan 1983 främjat demokrati runt om i världen. En del av detta arbete har varit att främja det lokala civila samhället i andra länder i syfte att engagera medborgarna i den demokratiska processen. Organisationen lyfter fram på sin hemsida att de huvudsakligen finansieras av myndigheterna *U.S. State Department* och *United States Agency for International Development (USAID)* samt den statssponsrade NED. NDI skriver också att de får resurser från andra aktörer som exempelvis stiftelser, regeringar, organisationer, individer m.fl. Organisationen är i dag aktiv i över 60 länder (NDI, odat. b).

Som nämnt tidigare grundades även IRI som ett av de fyra huvudinstitutionerna inom NED (NED, odat. b). IRI skriver på sin hemsida att de är en opartisk och icke-vinstdrivande organisation vars mål är att bland annat främja demokrati på platser i världen där denna inte är närvarande (IRI, odat. a). Republikanen och senatorn John McCain (Britannica, odat.) är för närvarande IRIs ordförande (IRI, odat. a). IRI skriver att de finansieras genom medel från amerikanska myndigheter (U.S. State Department och USAID samt den statssponsrade NED). Amerikansk media har under de senaste åren skrivit om organisationens något kontroversiella aktiviteter. Tidningen *The New York Times* (2008) rapporterade om hur organisationen gav donatorerna tillgång till republikanernas presidentkandidat McCain under 2008 års presidentval. Även tidningen *The Huffington Post* (2011) rapporterade kritik mot IRI. Tidningen lyfter fram hur organisationen, vars tjänstemän huvudsakligen är republikaner, anklagades av en amerikansk diplomat

för att ha underminerat försoningsförsöken på Haiti år 2004. Då utbildade organisationen Haitis aktivister som senare kom att störta landets sittande president. IRI är i dag aktiva i över 80 länder (IRI, odat. a). Slutligen skall även FES diskuteras mer utförligt.

Ovan nämndes att tyska partistiftelser inspirerade amerikanerna till att främja demokrati i världen genom icke-statliga organisationer (NED, odat. a). Ett av de tyska partistiftelserna är FES. DIPD (odat.) lyfter fram att FES har en koppling till det tyska socialdemokratiska partiet *Sozialdemokratische Partei Deutschlands* (SPD). FES (2011, s. 1 f.), som grundades 1925, har bland annat som mål att främja demokrati utomlands. Organisationen finansieras huvudsakligen genom medel som kommer från den tyska staten. Organisationen var 2011 närvarande i över 100 länder och arbetade bland annat med det lokala civilsamhället i demokratifrämjande syfte. FES arbetar med program runt om i världen som inkluderar bland annat workshops, diskussionsforum och offentliga debatter mellan civila samhället och politikerna. Syftet med programmen är framförallt att på ett effektivt sätt engagera medborgarna i det civila samhället, fackliga rörelser och den demokratiska processen. FES finansieras genom skattemedel och det exakta beloppet fastställs i proportion till SPD:s valresultat (Spiegel, 2010). År 2009 fick FES cirka 120 miljoner euro i bidrag av staten. Arbetet som organisationen bedriver sker i en socialdemokratisk anda (FES, odat. a)

2 Metod och material

Denna studie är en fallstudie av transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen före och under demokratiseringsprocessen i Tunisien. Fallstudien fokuserar på två tidsperioder (före och under demokratiseringsprocessen) i en och samma kontext (Tunisien) (Jfr med Esaiasson m.fl. 2012, s. 108 f).

Studien är en klassisk kvalitativ fallstudie som visar intresse för den komplexa relationen mellan transnationella aktörer och de inhemska aktivisterna i Tunisien. Här belyses med andra ord hur de förstnämnda påverkar de senare nämnda före och under demokratiseringsprocessen.

Det teoretiska ramverk (se kap 3) som används i studien syftar till att tolka materialet som är ämnat till att besvara forskningsfrågan.

Materialet, som används till att besvara studiens forskningsfråga (jfr med resonemang i Ann-Mari Ekengren och Jonas Hinnfors, 2012, s. 20 f; Sandra Halperin Oliver Heath, 2012, s. 174 f.), utgörs av forskningsartiklar och annan aktuell litteratur samt relevanta organisationers rapporter och webbplatser. Delar av materialet som används i denna studie kan kategoriseras som sekundärmaterial (huvudsakligen forskning på området). Andra delar av materialet kan kategoriseras som primärmaterial, exempelvis material som organisationer har producerat.

Hur kan man studera transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen i Tunisien? I studien lyfts aktiviteter som de transnationella aktörerna har vidtagit. Dessa aktiviteter kan antas vara ämnade att påverka de inhemska aktivisterna. Antagandet att sådana aktiviteter är avsedda att påverka är rimlig eftersom antagandet bygger på att aktörerna själva explicit redogör för syftet med aktiviteterna eller att de vidtagna aktiviteterna i normala fall har en sådan funktion. Exempel på sådana aktiviteter som aktualiseras i denna studie är bland annat program av olika slag, finansiering, konferenser, utbildningar och liknande. Dessa aktiviteter har helt eller delvis varit anordnade av de transnationella aktörerna och målgruppen har varit aktivister i Tunisien.

Det bör betonas att det är svårt att studera och mäta påverkan. Svårigheten ligger i flera osäkerheter. Låt oss utveckla detta resonemang genom att ställa några frågor. Hur vet man med säkerhet att aktör A har påverkat aktör B? Hur kan man därefter med säkerhet veta att aktör B agerar till följd av att denne blivit påverkad av aktör A. Och hur vet man med säkerhet att det är sant när aktör B säger att denne har blivit påverkad av aktör A? Slutligen, hur utesluter man att en tredje aktör (C) inte är den som har påverkat aktör A:s handlande? Man kan inte heller med säkerhet veta om aktör A haft som avsikt att påverka aktör B i den riktning som denne valt att gå. Det är dessutom svårt att med säkerhet veta om påverkan föreligger eller inte. Dessa osäkerheter försvårar också möjligheten till

att dra några fasta slutsatser (se kap 5). Därför är det rimligt att diskutera de aktiviteter som har vidtagits av transnationella aktörer som möjliga indikationer på att påverkan är närvarande.

Låt oss avsluta metoddiskussionen med att diskutera alternativ metod för att besvara forskningsfrågan. Det är rimligt att anta att en annan metod hade fokuserat på material som inte denna studie gör och därmed rimligtvis producerat ett annat resultat. Därför är det också mindre rimligt att just den specifika forskningsfrågan som ställs i denna studie hade blivit besvarad.

3 Teoretiskt ramverk

I detta kapitel presenteras det teoretiska ramverk som ingår i studien. Först presenteras demokratisering och transnationell aktivism och därefter presenteras Tarrows modell för transnationell påverkan på den inhemska aktivismen.

3.1 Demokratisering

Innan man kan börja tänka på orsakerna till demokratisering måste man förstå vad demokrati betyder – eftersom man måste ha en uppfattning om vilket fenomen man vill förklara. Demokrati handlar i sin bokstavliga betydelse, ”folkstyre”, om institutionalisering av folkmakt. Demokratisering är den process genom vilken detta sker. Folkmakt institutionaliseras genom medborgerliga friheter som berättigar folk att styra sina liv, så att de kan följa sina personliga preferenser i att styra sina privatliv och att få sina politiska preferenser att räknas i styrandet av samhällslivet (Wenzel, 2009, s. 75). Den bokstavliga definitionen av demokrati som ”folkstyre” ger ingen indikation om hur folket är menat att styra (Rose, 2009).

Demokratisering kan förstås genom att ett icke-demokratiskt politiskt system ersätts med ett demokratiskt. Det kan även ses som processen som gör ett politiskt system mer demokratiskt oavsett om systemet bör klassas som en demokrati, autokrati/diktatur eller något däremellan och gäller innan en demokratisering och ändras sedan förhoppningsvis till det bättre genom demokratiseringen. Om en full demokratisering saknas kan en övergångsprocess resultera i inrättandet av mellanliggande regimtyper (Bernhagen, 2009, s. 25). Demokratisering mäts genom att man tittar på om det i en demokrati finns fria och rättvisa val; ett politiskt deltagande som är för alla grupper i samhället och att grupperna har lika möjligheter att med- och påverka; att alla permanenta vuxna invånare ges möjlighet till fulla medborgerliga rättigheter; att de politiska ledarna är valda; närvaron av allmän och lika rösträtt för alla medborgare; och närvaron av organisations- och yttrandefrihet (a.a. s. 25, 27, 29).

Finns det något perspektiv inom demokratisering studier som har belyst icke-statliga aktörers roll under demokratiseringsprocessen? Donatella della Porta och Federico M. Rossi (2012, s. 172 f) lyfter fram att sociala rörelser endast haft ett begränsat utrymme i demokratiseringsstudier. Sociala rörelser har inte haft någon framträdande roll i varken *modernisering teori* eller *historiskt klassperspektiv* (som är främsta förklaringar till demokratisering). Dock har *transitologi* tillskrivit en viss roll till olika sociala rörelser. Enligt Della Porta och Rossi (s. 174) har

olika typer av sociala aktörer en central plats inom transitologin samtidigt som sociala rörelser fått en begränsad plats. Enligt Della Porta och Rossi är det mest framträdande arbetet på detta område gjort av G.A. O'Donnell och P.C. Schmitter (1986). De två sistnämnda författarna sammanfattar sitt arbete med att lyfta fram något som de kallar för ”*resurrection of civil society*” (G.A. O'Donnell och P.C. Schmitter, 1986 refererade av Della Porta och Rossi 2012, s. 174). Här menar O'Donnell och Schmitter att det uppkommer ibland ett kort tillfälle då sociala rörelser, kyrkor, fackliga organisationer och samhället i övrigt börjar ställa krav på liberalisering och övergång till demokrati i icke-demokratiska system.

I denna studie tas Tunisiens demokratiseringsprocess upp, med fokus på transtransnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen. Demokratiseringsprocessens internationella dimension är inte lika försummad som den varit tidigare inom demokratiseringsstudier, men det finns fortfarande få konventionella demokratiseringsstudier som uppmärksammar transnationella aktörers roll. I vissa fall som i Tunisien har transnationella aktivister samarbetat med lokala demokratiaktivister och tillsammans främjat demokratiseringsprocessen. I fallet Tunisien finns luckor i relationen mellan transnationella aktörer och demokratiseringsprocessen. Under Tunisiens demokratisering har landet tagit tydliga steg mot demokrati och transnationella aktörer och inhemska aktivister har här spelat en viktig roll.

3.2 Transnationell aktivism

Här är det lämpligt att ställa frågan: Hur känner man igen transnationell aktivism? Denna studie utgår ifrån Piper och Uhlins (2004) begreppsbyggnad av transnationell aktivism med motivering att den erbjuder både ett djupt och ett brett perspektiv på vad transnationell aktivism är. Detta är en fördel eftersom studien visar intresse för många olika typer av aktörer som kan utgöra den transnationella aktivismen.

Piper och Uhlin (2004, s. 3) menar att transnationella aktivistnätverk uppkommer när sociala rörelser och icke-statliga organisationer (NGO) som är aktiva i ett land börjar fokusera bortom den egna statens gränser. Författarna menar att transnationell aktivism är ingen ny företeelse. Transnationella aktivister har funnits länge men den samtida transnationella aktivismen kännetecknas av mångfalden av ideologiska och andra utgångspunkter som styr aktivisternas arbete. Författarnas (a.a. 2 f.) definition av transnationell aktivism omfattar flera olika typer av aktörer (grupper). Traditionellt har forskningen på området, exempelvis Keck och Sikkink (1998), enbart fokuserat på en specifik typ av transnationella grupper, exempelvis transnationella förespråkande nätverk (TAN), transnationella sociala rörelser (TSM), internationella icke-statliga organisationer (INGO) osv, men författarna fokuserar här på transnationell aktivism i sig och därför inkluderas flera typer av aktörer.

Piper och Uhlin (2004, s. 4) förklarar vad de menar med *aktivism* genom att redogöra för betydelsen utifrån fyra kriterier. Aktivismens första kriterium är

intressekonflikt. Författarna menar att aktivism saknar betydelse utan intressekonflikt mellan aktörer. Här betonas att intressekonflikt inte nödvändigtvis alltid föreligger mellan aktivister och staten. Specifika aktivister och specifika statliga aktörer kan samarbeta men det finns alltid en närvaro av konflikt med andra aktörer. Det andra kriteriet är att aktivismen antingen *utmanar eller stödjer de befintliga maktstrukturerna*. Aktivismen fokuserar på maktstrukturer och vänder sig till den offentliga (motsats till den privat) sfären. Det tredje kriteriet är att aktivismen skall *utgöras av icke-statliga aktörer*. Här lyfter dock författarna fram tvivel på att aktivister kan vara helt autonoma från staten och dess påverkan. Slutligen, aktivismens fjärde kriterium är att den skall *äga rum, åtminstone delvis, utanför den formella politiska arenan* (exempelvis parlamentet). Vad nu är sagt, menar författarna, innebär inte att aktivister inte riktar sig mot formella politiska institutioner – vilket de många gånger gör – men att aktivisterna vanligtvis kompletterar den formella arenan genom aktivism som sker utanför den.

Fördel med denna begreppsbyggnad av aktivism är, enligt Piper och Uhlin (2004, s. 4 f), att den beaktar olika former av aktivism som utförs av sociala rörelser och NGOs. Dessutom menar de att termen aktivism täcker alla typer av aktiviteter som de samtida transnationella aktivisterna bedriver. Författarna vill med sin forskning, förutom att överbrygga det gap som finns mellan forskningen av sociala rörelser och NGOs, också påvisa de likheter mellan det som kallas för transnationella sociala rörelseorganisationer och transnationellt aktiva NGOs. Men vad menar författarna med *transnationell*?

”By ‘transnational’ we refer to interactions across state borders involving at least one non-state actor”, skriver Piper och Uhlin (2004, s. 5) som refererar till Rise-Kappen (1995). Därefter presenterar författarna fem aspekter som gör aktivismen till transnationell och uppfylls minst en av dessa så betraktas aktivismen som transnationell. Aktivismen kan vara transnationell för att den fokuserar på ett transnationellt problem. Det kan också vara så att aktörerna är transnationella, exempelvis genom att de saknar territoriell anknytning eller att de fokuserar på problem som ligger i ett annat land än det egna. Ytterligare två aspekter som gör aktivismen till transnationell är att transnationella metoder och strategier tillämpas av aktörerna eller att aktörerna riktar sin fokuserar aktivism på mål som befinner sig i andra länder än det egna landet. Den sista aspekten som gör aktivismen till transnationell är att aktörerna själva ser sig som *världsmedborgare* och har ett transnationellt perspektiv.

Piper och Uhlin (2004, s. 6) bidrar med ytterligare resonemang genom att refererar till Khagram m.fl. (2002 a, s. 179) när de lyfter fram tre typer av kollektivt agerande: TAN, transnationell koalition och TSM. Den förstnämnda arbetar med att dela information bland deltagarna, den andra tillämpar koordinerad taktik och den sistnämnda är involverad i gemensam mobilisering. Piper och Uhlin (2004, s. 6) refererar till Tarrow (2001) för att beskriva TSM. Tarrow (2001, s. 11) definierar TSMs som *”socially mobilized groups with constituents in at least two states, engaged in sustained contentious interaction with power holders in at least one state other than their own, or against an international institution, or a multinational economic actor”*. INGOs, som enligt Tarrow (2001, s. 12) är verksamma med *”routine transactions with states, private actors, and international institutions”* och kan vara en del av TSMs.

Genom att referera till Keck och Sikkink (1998, s. 2) beskriver Piper och Uhlin (2004, s. 6) TANs som ”*networks characterized by a shared belief that individuals can make a difference, make creative use of information and make sophisticated political strategies in campaigns*”. TANs kan, enligt Keck och Sikkink (1998, s. 9) utgöras av internationella och inhemska NGOs, lokala sociala rörelser, och stiftelser. Vidare kan även media, kyrkor, fackliga organisationer, konsumentorganisationer och intellektuella vara en del av TANs. Dessutom kan delar av regionala och internationella mellanstatliga organisationer och delar av parlamentet eller regeringen utgöra en del TANs.

3.3 Tarrows modell

Det finns fler modeller som tittar på hur interna och externa krafter samverkar i syfte till att exempelvis förändra en viss policy eller en regim. Keck och Sikkink (1998, s. 12 f.) presenterar en modell som de kallar för ”*The boomerang pattern*”. Modellen visar intresse för hur aktivister som inte får respons från den egna regeringen i frågor som bekymrar dem söker sig utanför landet och letar efter allierade. Aktivisternas mål är att dessa nyfunna allierade, i ett senare skede, ska stödja dem i deras kamp genom att utöva påtryckningar mot regeringen. Tarrow (2005, 145 ff.) förser Keck and Sikkinks modell med fler dimensioner genom att bland annat intressera sig för ytterligare tillvägagångssätt som aktivister kan tillgå för att externalisera anspråk i syfte att åstadkomma förändring. Men dessa modeller intresserar sig för externalisering av krav och är därmed mindre behjälpliga i detta sammanhang. Intresset ligger inte på externalisering utan på den transnationella aktivismens påverkan på den inhemska aktivismen före och under demokratiseringsprocessen. Därför har en modell valts som visar mer intresse för detta ändamål.

Tarrow (2005, s. 185 ff.) presenterar en modell som kan användas till att studera den transnationella aktivismens påverkan på inrikes förhållande i ett land, närmare bestämt på den inhemska aktivismen. Tarrow illustrerar sin modell genom att exemplifiera med empiriska fall dess fyra mekanismer: *diffusion*, *förmedling* (eng. brokerage), *mobilisering* och *certifiering*.

Diffusion. Påverkansprocessen initieras med kollektivt handlande någon annanstans i världen än det land som kommer att påverkas (Tarrow 2005, s. 187). Därefter sker det som Tarrow kallar diffusion, det vill säga den mekanism som möjliggör ”*the spread of forms of collective action from one part of the world and some population groups to others*” (a.a. 189).” Tarrow (a.a. s. 189 f.) belyser detta med att påvisa hur mänskliga rättigheter spreds till Kenya och i ett senare skede omvandlades till krav på demokratisering. Kraven resulterade till att, bland annat, oppositionen misskrediterades och framställdes som verktyg för utländska aktörer. Men diffusion räcker inte för att normer eller praxis skall spridas vidare och få fäste någon annanstans i världen. För att normer och praxis skall spridas vidare och påverka inrikes förhållanden i ett specifikt land spelar inte enbart faktorer som

inrikes struktur och politisk kultur en viss roll. Utan andra mekanismer (förmedling, mobilisering och certifiering) för överföring och adoption av normer och praxis måste hjälpa till.

Förmedling. Tarrow definierar förmedling "*as the linking of two or more previously unconnected social actors by a unit that mediates their relations with one another and/or with yet other sites*" (2005, s. 190). Vilken funktion har förmedling? *It acts as a transnational hinge that communicates and adapts an external practice to new sites and situations*" konstaterar Tarrow (a.a.). Han lyfter fram att en förmedlande aktör kan vara exempelvis en internationell NGO, en stiftelse eller en internationell institution. Aktören kan också vara en enskild missionär som vill införliva innovationer på nya platser. Men det kan även vara en kombination av nämnda aktörer. Tarrow (a.a. s. 192) lyfter fram, genom att utgå från *sanningskommissioners* erfarenheter, att det är oklart i vilken utsträckning lokala aktivister påverkas av extern förmedling eller om förmedlingen endast förser dem med nödvändig legitimitet i deras strävanden. Tarrow tillägger här: "*For purposes of impact, it matters less than the fact that they provide support for practices that local activists might not undertake without international legitimation*" (a.a. 2005, s. 192).

Mobilisering. Tarrow (2005, s. 192) lyfter fram mobilisering av inhemska aktörer som den tredje mekanismen som hjälper till att producera den transnationella aktivismens påverkan på inrikes förhållanden. Samtidigt betonar Tarrow att inte ens starka utländska grupper (aktörer) kan påverka förändringstakten i ett land om det saknas inhemsk mobilisering. Tarrow (2005, s. 193) argumenterar för detta genom att hänvisa till forskning (Lisa Conant 2002; Karen Alter & Jeanette Vargas 2000) som har tittat på Europadomstolens beslut och dess påverkan på medlemsstaternas inrikespolitik. Saknas det inhemsk mobilisering har Europadomstolens beslut begränsad påverkan på medlemsländernas inrikespolitik. Europadomstolens erfarenheter säger dock inte, enligt Tarrow, att transnationella och överstatliga kopplingar kommer att misslyckas utan att "*even authoritative external intervention must be accompanied by aggressive domestic mobilization And if this is the case in presence of the most highly developed international institutions in the world, it is certainly true elsewhere*" (a.a. s. 194).

Certifiering. Tarrow (2005, s. 194) definierar certifiering som "*the validation of actors, their performances, and their claims by authorities*". Han illustrerar certifiering med hänvisning till forskning (bland annat Kelly Dietz, 2000) som har tittat på fall där FN haft en roll som certifierande aktör av icke-statliga aktörer, nämligen urbefolkningar runt om världen. Men det är betydligt svårare att certifiera transnationell aktivism i ett land, hävdar Tarrow (a.a. s. 195), och ger två skäl till varför det är så. Eftersom transnationella aktivister kommer utifrån föreligger ständig misstänksamhet mot dem. Dessutom kan deras närvaro utgöra hot mot de redan befintliga värdena och maktförhållandena. Innan vi fortsätter vidare till studiens empiri (kap 4) är det lämpligt att förklara vad Tarrow menar med *mekanismer* och *processer*.

Tarrow (2005, s. 29) hävdar att: "*Mechanisms are not variables; they either exist or do not exist. Nor are they ideal types that are more or less approximated*

in empirical reality". Tarrows syfte med boken är att kartlägga processer och dess mekanismer. Processer är, enligt Tarrow (a.a. s. 30), återkommande kombinationer av sådana mekanismer i anspråkspolitiken.

4 Resultatredovisning och tolkning

I detta kapitel presenteras empirin som syftar till att besvara studiens forskningsfråga: *Hur har transnationella aktörer påverkat den inhemska aktivismen i Tunisien före och under demokratiseringsprocessen?* I anslutning till att empirin presenteras görs tolkningen med det aktuella teoretiska ramverket (se kap. 3). I fokus står de transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen i Tunisien *före och under demokratiseringsprocessen*. *Före demokratiseringsprocessen* utgör tidsperioden under Ben Alis styre. Denna sträcker sig från år 1987 och fram till protesterna som initierade jasminrevolutionen 2011 (Landguiden, 2014 b). Ben Ali störtades i januari samma år och därmed startade demokratiseringsprocessen i landet. Denna tidsperiod – *före demokratiseringsprocessen* – utgör en bakgrund samt en överskådlig redogörelse av transnationella aktörers påverkan på den inhemska aktivismen under Ben Alis tid vid makten. Den andra tidsperioden – *under demokratiseringsprocessen* – börjar när Ben Ali störtas. Nedan presenteras vissa viktiga transnationella aktörer som haft demokrati på agendan i sina program riktade mot tunisiska aktivister.

4.1 Före demokratiseringsprocessen

Enligt ovan nämnt, avser *före demokratiseringsprocessen* tidsperioden under Ben Alis styre som sträcker sig från år 1987 och fram till protesterna i januari 2011 (Landguiden, 2014 b). Dessa protester initierade jasminrevolutionen och startade demokratiseringsprocessen i Tunisien.

Shelley Deane (2013) lyfter fram i *International Alerts* rapport "*Transforming Tunisia: The Role of Civil Society in Tunisia's Transition*" civilsamhällets roll under landets övergång från autokrati mot demokrati. Deane (s. 14) menar att den tunisiska autokratin, precis som autokrati i andra stater, inte är immun mot den internationella kontexten som den verkar inom. Ben Ali tvingades ständigt balansera mellan det internationella samfundets krav på demokratisering och de egna maktambitionerna. Deane fortsätter med att lyfta fram att förtrycket från Ben Alis regim tillsammans med dåliga ekonomiska förhållanden bidrog till att tunisierna mobiliserades. Detta innebar i praktiken att nya sociala relationer som var oberoende från staten bildades. Ben Ali regimens exkludering av många tunisier från det politiska livet ledde till att löst sammanslutna horisontella nätverk av människor bildades vars syfte var att stärka samarbetet mellan de exkluderade. Det var dessa oberoende sammanslutningar av människor som senare kom att resa sig mot Ben Ali (a.a. s.5). Dessa oberoende sammanslutningar av människor, som

Världsbanken kategoriserar som civilsamhällets organisationer (CSOs), utgörs av NGOs, medborgargrupper, fackföreningar, välgörenhetsorganisationer, politiska grupper, yrkeskårer samt religionsbaserade organisationer.

Deane (2013, s. 8 f) beskriver även de ogynnsamma förhållandena, kännetecknade av förtryck och kontroll, som CSOs verkade under i Tunisien (men också i andra auktoritära stater i regionen). Under denna tidsperiod reglerades, begränsades och i vissa fall till och med förbjöds CSO i regionen. De CSOs som tilläts verka blev föremål för regimen kontroll och utnyttjades av regimen för egen vinning. Autokraterna i regionen, särskilt i Tunisien, förbjöd inte CSOs helt utan gav selektivt tillstånd till vissa av dem till att bedriva verksamhet. Ett totalt förbud skulle ogillas av det internationella samfundet som krävde demokratisering och skulle sannolikt missgynna regimledarna. Ben Ali ville undvika onödig exponering av landets demokratiska brister och därför tilläts selektivt valda CSOs att verka inom statskontrollerat ramverk avsedd för civilsamhället. Denna förtryckande politik resulterade i geografisk koncentration av CSOs till städerna Tunis, Sfax och Sousse. Regimens förtryck uttrycktes bland annat genom otillbörlig våldsanvändning från regimen säkerhetsstyrkor, som exempelvis vid 2008 års demonstration i staden Gafsa där protesterande arbetare utsattes för våld.

Intressant resonemang, i detta sammanhang, för även Vincent Durac (2013, s. 184). Författaren menar att många forskare hoppades på att det civila samhället i MENA-regionen skulle ta mer aktiv roll i kampen för demokrati eftersom de oppositionella politiska partierna var underkuvade. Men regimledarna tog delvis kontroll över det civila samhället och använde organisationerna många gånger till egna syften. Durac hänvisar till Christopher Alexander (1997) som lyfter fram hur Ben Ali lyckades förtrycka det civila samhället i Tunisien. Alexander nämner gruppen *Tunisian Salvation Front* som reste sig på 1990-talet mot Ben Alis förtryck och kallade samman landets demokrater i kampen mot regimen. Ben Ali svarade med ytterligare förtryck och lyckades trycka ner civilsamhället. Förtrycket fick två negativa effekter. För det första blev det mer riskfyllt att protestera mot regimen och organisera kollektivt agerande. För det andra försämrades relationen mellan den styrande eliten och det civila samhället.

Deane (2013, s. 13) lyfter fram att under Ben Alis tid vid makten kunde INGOs enbart anordna event av olika slag angående kulturella frågor. INGOs som ville anordna program som hade syfte till att stärka demokratiska krafter eller av regimen oberoende media fick hållas utanför landet. Sådana program organiserades av bland annat NDI, IRI, och FES (mer om dessa program och organisationer följer nedan). Denna begränsande politik resulterade i att nya CSOs bildades som senare kom att ha en viktig roll under jasminrevolutionen.

Deanes resonemang som presenterades i stycket ovan indikerar på att idéer om demokrati sprids genom det som Tarrow kallar diffusion (se kap 3). NDI, IRI och FES har en prodemokratisk agenda som de vill sprida till tunisierna.

Låt oss övergå till att titta på hur partiknutna organisationer bedrev aktiviteter av stödjande karaktär riktat mot tunisiska aktivister under denna tidsperiod (se avsnitt 1.2.1 för ytterligare resonemang om dessa partiknutna organisationer).

En transnationell partiknuten organisation som gett stöd åt tunisiska aktivister är den amerikanska icke-statliga NDI som sedan år 1998 arbetat med tunisier

(NDI, 2011). Organisationen har arbetat med flera olika projekt i Tunisien men det var först år 2000 som NDI började verka för att bygga demokrati i landet (NDI, odat. c). Organisationens program gick ut på att ge stöd åt landets demokratiska krafter i deras kamp för en politisk miljö kännetecknad av demokratiska inslag. NDI bidrog exempelvis genom riktade program vars syfte var att stärka och bygga upp partiväsendet i landet. Målet med dessa program var bland annat att stärka den svaga oppositionen och skapa ett mer öppet politiskt landskap. Men NDI fokuserade också på att stärka civilsamhället. Exempelvis träffades många demokratiaktivister från MENA-regionen 2003 i Marocko för att diskutera demokratins framtid i regionen (NDI 2003, s. 2). NDI betonar också att de gett stöd åt sådana aktiviteter under en längre period innan dess. NDI nämner bland annat tunisiska NGOs som mottagare av organisationen stöd i kampen för demokrati. Enligt NDI (odat. c) fanns det innan jasminrevolutionen endast ett fåtal aktiva och oberoende CSOs. NDIs arbete har fram till jasminrevolutionen fokuserat på några få CSOs som arbetade med frågor gällande kvinnans roll i samhället.

Även här ser man att det åtminstone finns indikationer på att påverkan är närvarande genom mekanismen diffusion, förmedling och mobilisering. Programmet i Marocko, där tunisiska aktivister deltog, stöddes av NDI med syfte till att ge stöd åt landets demokratiska krafter. NDIs stöd till mötet indikerar även på att Tarrows mekanism förmedling är närvarande. Här är NDIs roll att förmedla idéer om demokrati till tunisiska aktivister. I en viss mening är även mekanismen mobilisering närvarande. Trots att det inte enbart är NDI som ligger bakom mötet i Marocko så har de hjälpt till att mobiliserat aktivister genom stöd till mötet.

En annan amerikansk transnationell partiknuten organisation som gett stöd åt tunisiska aktivister är IRI (Deane 2013, s. 13). Enligt ovan nämnt fick organisationens program avsedda att stärka landets demokratiska krafter hållas utanför landet. Visserligen lyckades IRI att under Ben Alis tid etablera demokratiförespråkande program som fokuserade på kvinnor i regionen, inklusive Tunisien. IRI grundade, med stöd från NED, år 2008 Arab Women's Leadership Institute (AWLI) (AWLI, odat. a). Målet med organisationen var bland annat att stärka kvinnors roll i det tunisiska civila samhället. En demokratisk arabvärld utan fullt kvinnligt deltagande i samtliga samhällsliga sfärer ansåg organisationens grundare vara ouppnåeligt. Denna inställning utgör även organisationens kärna.

Här finns indikationer på att åtminstone påverkan sker genom att mekanismerna diffusion, förmedling och certifiering verkar vara närvarande. Det är rimligt att anta att diffusion är närvarande eftersom IRI sprider idéer om demokrati och kvinnans roll i samhället till Tunisien. Här finns indikationer på att det sker en påverkan på kvinnliga aktivister genom mekanismen förmedling. Detta sker genom IRIs förmedling av (västerländska) idéer, genom AWLI, till tunisiska aktivister. Det faktum att IRI, genom AWLI, stödjer tunisiska kvinnliga aktivister i deras arbete indikerar en påverkan genom certifiering eftersom AWLI legitimerar aktivisternas arbete i det tunisiska samhället. Med utgångspunkt i detta material går det inte att säga huruvida de kvinnliga aktivisterna redan haft dessa idéer som de fått på andra sätt.

Även transnationella aktörer från EU var aktiva i Tunisien under denna tidsperiod. FES är en privat partiknuten organisation som åtagit sig socialdemokratiska föreskrifter (FES, odat. a). De strävar främst efter att främja pluralism och demokrati men arbetar även med hälso- och ekonomifrågor samt social utveckling (FES, odat. b). År 2003 var FES den första NGO som ingick i ett samarbetsavtal där de behandlade de regionala frågorna med Arabförbundet. Deras avdelning *International Development Cooperation* arbetar med utveckling och demokrati i bland annat Mellanöstern och Nordafrika. Organisationens arbete går ut på att skydda demokratiska strukturer i regionen. Detta görs genom att engagera så många sociala grupper som möjligt, främja ekonomiska reformer samt att främja en politik för social rättvisa. Dessutom arbetar de med att utforma gemensamma grundläggande värderingar som ska bana väg för en socio-politisk utveckling. Låt oss nu övergå till tolkning av detta stycke.

Även i FES arbete finns det indikationer på att åtminstone mekanismen diffusion är närvarande eftersom organisationen bland annat sprider idéer om demokrati till olika aktörer i Tunisien.

Låt oss nu övergå till nästa avsnitt och titta på hur transnationella partiknutna organisationer påverkar tunisiska aktivister under demokratiseringsprocessen.

4.2 Under demokratiseringsprocessen

Della Porta (2014, s. 302) lyfter fram de transnationella aktivistnätverkens roll under stora prodemokratiska protester. Hon finner i sin studie, som bland annat tittar på Tunisien, att transnationella aktivistnätverk ökar resurser åt de organisationer som mobiliserar sig för demokrati. Vidare erhåller aktivisterna skydd mot regimens förtryck tack vare dessa transnationella nätverk. Dessutom bidrar transnationella aktivister till att oppositionens krav exponeras internationellt. Della Porta (2014, s. 302 f.) konstaterar även att organisationer som existerat innan de stora protesterna förfogade organisatoriska färdigheter, men att det var de nya organisationerna som bildades under protesterna som var ansvariga för koordinering av informella aktivistnätverk. Della Porta belyser även att dessa nya löst sammanslutna aktivistnätverk hade begränsad kapacitet.

Lofti Maktouf (2012, s. 63) lyfter fram att löst organiserade tunisiska sociala rörelser var de som utförde jasminrevolutionen. Enligt författaren (s. 63) skakade de sociala rörelserna, som varken hämtade inspiration från ideologier, ledare eller islam, om de tunisiska politiska institutionerna med enastående kraft. Det är det civila samhället, bestående av spontana rörelser, som möjliggjorde det för folket att stå upp mot Ben Alis förtryckande regim (a.a. s. 67). Dessa rörelser, som enligt Maktouf först och främst krävde yttrandefrihet, värdighet och arbete, bestod av människor från alla samhällsklasser, åldrar och yrkesgrupper. Maktouf (s. 63) konstaterar dock i sin artikel (som skrevs cirka ett år efter jasminrevolutionen) att landet befinner sig i en valsituation mellan en demokratisk och en islamistisk stat. Maktouf menar att i denna valsituation är det de sociala rörelserna som kan hjälpa landet att välja det förstnämnda och förhindra det senare nämnda.

Innan vi tittar på de aktuella partiknutna organisationerna under denna tidsperiod är det lämpligt att belysa de reformer som reglerar det civila samhället i Tunisien. Interimsregeringen har, genom 2011 års reformer, tillåtit CSOs att verka fritt i landet (Deane 2013, s. 12). CSOs garanterades, enligt reformerna, frihet från inskränkningar från statens sida och får vara med och påverka utformningen av landets politik. Finansiärer av CSOs är också fria från påtryckningar från statens sida. Enligt artikel 35 i 2014 års konstitution garanteras medborgarna frihet att etablera föreningar (Jasmine Foundation, 2014).

Låt oss nu övergå till att titta på hur aktuella partiknutna organisationer gett stöd åt de tunisiska aktivisterna under demokratiseringsprocessen.

NDI, som var aktiva i landet före jasminrevolutionen, blev betydligt mer aktiva under övergångsfasen till demokrati (NDI, odat. c). Ganska omgående efter jasminrevolutionen började NDI leda program som syftade till att både skapa en mer konkurrenskraftig och representativ politisk miljö med fokus på politiska partier. Denna politiska miljö skall, enligt NDI, utgöras av partier som tävlar med varandra genom att de tar hänsyn till medborgarnas intresse. Vidare ska det civila samhället ha en roll som övervakare av politiska processer i denna politiska miljö. Flera program har hittills organiserats av NDI med syfte att stärka landets politiska partier. Efter jasminrevolutionen började NDI mer aktivt än tidigare att stödja det civila samhället i Tunisien. NDI har sedan dess stött tunisiska CSOs i deras arbete och hjälpt dem övervaka övergångsprocessen till demokrati. Förutom övervakningsfunktionen har CSOs fått stöd i rollen som motvikt till de politiska partierna och regeringen. En del av detta arbete har ägt rum i nära anslutning och under parlamentsvalet 2011. Då koordinerade NDI en koalition av tunisiska CSOs som ställde upp med mer än 2000 observatörer vilka hade i uppgift att övervaka valet. Motsvarande arbete koordinerades av NDI vid 2014 års parlaments- och presidentval.

NDIs prodemokratiska program indikerar på att åtminstone samtliga fyra mekanismer diffusion, förmedling, mobilisering och certifiering är närvarande. Vad i stycket ovan sagts indikerar på att NDI både sprider och förmedlar idéer om demokrati till tunisiska aktivister genom dessa program. Det som tyder på att så är fallet är att NDI ger aktivisterna stöd i kampen för demokrati. Det verkar även finnas indikationer på att mekanismerna mobilisering och certifiering är framme eftersom NDI mobiliserade tunisiska aktivist grupper under valet. Det faktum att dessa grupper hade en funktion under valet indikerar NDIs certifiering av grupperna inför åtminstone det tunisiska samhället.

Ett annat exempel på NDIs arbete äger rum på lokal nivå och omfattar stöd för CSOs som vill lyfta fram lokalbefolkningens problem (NDI odat. c). Förutom på lokal nivå har NDI stött föreningar som agerar på nationell nivå och intresserar sig för övervakning av parlamentarikers arbete (särskilt med framtagningen av den framtida valordningen och konstitutionen). 2014 organiserade NDI vissa specifika CSOs i syfte att främja kvinnors och ungdomars valdeltagande inför 2014 års val. Inför dessa val satt NDI i drift en internationell grupp av observatörer vars uppgift var att stödja valens transparens och integritet.

NDIs stöd till CSO på lokal och nationell nivå indikerar att åtminstone mekanismerna diffusion, förmedling och certifiering är närvarande. Eftersom NDI

legitimerar dessa CSOs inför medborgarna och lokala och nationella myndigheter verkar det som om certifiering är framme. NDI:s arbete indikerar även på att diffusion och förmedling också är närvarande eftersom idéer om demokrati främjas genom att de sprids och förmedlas.

NDI genomför dessutom opinionsundersökningar, av kvalitativ karaktär (NDI odat. c). Organisationen anordnar därefter möte med lokala CSOs för att diskutera problem som belyses av opinionsundersökningarna. Fokusgrupper av lokala CSOs har bland annat avslöjat att medborgarna är missnöjda med framförallt ekonomi- och säkerhetsfrågor. Det finns även ett missnöje med lokala ledare och takten i vilken den politiska utvecklingen sker i landet. Dock är medborgarna fortfarande hängivna till demokratin och vill finna nya vägar för politiskt deltagande. Ett exempel på fokusgrupper som NDI har anordnat ägde rum i februari 2012 där målet var att belysa problem kopplade till kvinnors politiska deltagande efter jasminrevolutionen (NDI 2012, s. 6). NDI använder sedan resultatet som kommer från dessa fokusgrupper till att främja organisationens fortsatta stöd till bland annat tunisiska civilsamhället.

Det faktum att NDI organiserar fokusgrupper tyder på att åtminstone mekanismerna förmedling och mobilisering är framme. Detta eftersom NDI organiserar möten och förmedlar demokratifrämjande aktiviteter.

För att NDI skall kunna bedriva sin verksamhet i Tunisien krävs givetvis resurser. En del av dessa resurser kommer från NED (2013 a). NDI fick år 2013 cirka 98 000 dollar i syfte:

“To continue to supply field offices, regional partners, and interested citizens with timely resources and training materials in Arabic to build their technical knowledge and skills to increase effective political participation. NDI will facilitate online forums to publish resource materials, and translate innovative web-based English materials relevant to the evolving needs of activists in the region (NED 2013)”

En del av de insatser som nämns ovan är NDI:s webbplats arabicpublicationcenter.org. Denna webbplats gör det lättare för bland annat aktivister att förvärva användbart utbildningsmaterial i deras kamp för demokrati (arabicpublicationcenter.org, odat.). Fram tills nu (januari 2015) har centret publicerat 85 manualer. Centret har hittills distribuerat över 400 000 manualer till lokala partner i MENA-regionen. Distributionen sker genom NDI:s lokala kontor i regionen.

Ovan kan vi se att NDI får medel från NED, avsedda till att påverka aktivister i Tunisien. Det faktum att NDI har byggt webbplatsen arabicpublicationcenter.org indikerar på att organisationen vill påverka aktivisterna. Att NDI distribuerar manualer genom sina lokala kontor stödjer detta resonemang ytterligare. Vilken mekanism som är närvarande här är det svårt att fastställa eftersom det inte går att avgöra på vilket sätt aktivisterna tagit till sig NDI:s aktiviteter. Publiceringen av webbplatsen är åtminstone en indikation på att det sker en diffusion av idéer till Tunisien.

Även IRI har förstärkt sitt arbete med att främja demokrati i Tunisien under demokratiseringsprocessen. IRI skriver att jasminrevolutionen var startskottet för

övergången till demokratiskt styre i Tunisien och därmed också slutet på Ben Alis, mer än två decennier långa, enpartistyre (IRI, odat. b). Under den pågående övergången till demokratiskt styre har IRI varit aktiva i landet på en bred front (tillskillnad från tiden innan jasminrevolutionen, se avsnitt 4.1). IRI har fokuserat sitt arbete på att stärka landets politiska partiväsande och civilsamhälle. Dessutom har organisationen genomfört opinionsundersökningar. Låt oss titta lite närmare på vad IRIs arbete i Tunisien innebär i praktiken.

IRI arbetar aktivt med att stärka landets politiska partiväsande (IRI, odat. b). Det praktiska arbetet går ut på att bland annat förse partierna, oavsett deras ideologi, med stöd som krävs för att etablera sig, ta form och fungera som politiska partier normalt gör. Detta arbete omfattar även kampanjer som syftar till att inkludera kvinnor och ungdomar in i formella politiskt aktiviteter.

Arbetet med att stärka civilsamhället i Tunisien har också varit omfattande, enligt IRI (odat. b). Stärkandet av civilsamhället på lokal och nationell nivå i landet har haft två syften: stärka och bevara den politiska övergången från auktoritärt till demokratiskt styre samt förbättra det demokratiska styret. Organisationen beskriver på följande sätt sitt arbete:

“IRI supports Tunisian civil society by sharing information about public advocacy, promoting discussion and consultation with the National Constituent Assembly to increase the number of people participating in decision making processes, and engaging Tunisia’s youth in political activism” (IRI, odat. b).

IRIs (odat. b) arbete tillgängliggör information för medborgarna om parlamentets arbete samt förenar experter och parlamentariker med syfte att bland annat säkerställa transparent arbetet med framtagande av ny demokratisk konstitution. Dessutom arbetar IRI med att minska avståndet mellan allmänheten och lokala myndigheter i syfte till att förbättra den offentliga servicen och skapa förutsättningar för bättre myndighetsrespons för allmänhetens behov.

Vad ovan sagts indikerar på att åtminstone mekanismerna diffusion, förmedling och mobilisering är närvarande. Genom sitt arbete i Tunisien sprider och förmedlar IRI idéer om demokrati. IRIs arbete med att engagera bland annat ungdomar i aktivism indikerar på att mekanismerna mobilisering är närvarande.

Utöver arbetet med att stärka demokratiskt styre genom att stärka det civila samhället arbetar IRI, precis som NDI, också med opinionsundersökningar i Tunisien. Syftet med opinionsundersökningarna är att ge beslutsfattarna informationsunderlag om medborgarnas åsikter som de kan beakta vid framtida beslutsfattande (IRI odat. b). Mottagare av opinionsundersökningarna är primärt landets beslutsfattare, men också det civila samhället och politiska partier. Här kan lyftas fram att det under Ben Alis tid vid makten var förbjudet att genomföra opinionsundersökningar (IRI, 2011 a).

Det är svårt att avgöra om påverkan på tunisiska aktivister sker genom att de får opinionsundersökningar av IRI. Det inte helt orimligt att anta att någon av mekanismerna är framme.

Låt oss titta lite närmare på några konkreta aktiviteter som IRI utfört i Tunisien sedan jasminrevolutionen. IRI var på plats då Tunisien förberedde sig för val (2011) samt vid utformning av ett nytt parlament (IRI, 2011 b). IRI ordnade en träff mellan Tunisiens ledare samt experter från Georgien och USA. Syftet var att diskutera de många utmaningar som uppstår under en transition samt att ge råd och rekommendationer i hur Tunisiens ledare skall kunna styra landet både effektivt och demokratiskt. Förutom politiska ledare deltog även representanter för CSOs. IRI var även med och gav stöd år 2013 åt CSOn *Thakafa wa Tanmia (kultur och utveckling)* under lanseringen av *Governance Day* (IRI, 2013). Dagen syftar till att stärka kommunikationen mellan regeringstjänstemän och landets medborgare. Medborgarna får under denna dag chansen att bland annat delta under regeringens planering och beslutsfattande där de samtidigt får uttrycka sina tankar och behov i olika politiska frågor som exempelvis säkerhet och ekonomi. Utöver detta skriver även AWLI (odat. b) att de får kontinuerligt stöd från IRI. AWLI förser kvinnor med stöd, utbildning och resurser som är nödvändiga för att de ska kunna erhålla högre tjänster inom det civila samhället eller som samhällsledare. För att kunna uppnå dessa mål får deltagarna handledning från AWLIs styrelse, professionella utbildare samt IRIs anställda.

Genom att IRI anordnade ett möte där bland annat representanter för det tunisiska civilsamhället var närvarande i syfte att diskutera demokratifrågor indikerar det på att åtminstone mekanismen mobilisering är närvarande. IRIs stöd till *Thakafa wa Tanmia* indikerar certifiering av organisationen inför tunisiska myndigheter.

Enligt tidigare nämnt finansieras delar av IRIs arbete i Tunisien av NED. Efter jasminrevolutionen har IRI fått medel från NED för att bedriva program vars syfte är att främja demokrati i Tunisien (NED, 2011). År 2011 fick IRI 50 000 dollar för att bland annat förbättra civilsamhällets förståelse för medborgarnas prioriteringar och behov. Dessa pengar var bland annat ämnade att användas till (ovannämnd) opinionsundersökning som senare kan utgöra framtida beslutsunderlag för beslutsfattare av olika slag. IRI fick samma år 250 000 dollar till att förbättra civilsamhällets representanters förmåga att informera sina medborgare. För att lyckas med detta skall IRI hålla utbildningar och ge råd till bland annat etablerade och nya representanter för civilsamhället. IRI har fått ytterligare 475 000 dollar samma år avsedda för demokratifrämjande aktiviteter. Dessutom fick IRI 2013 375 000 dollar avsedda bland annat till samordning av workshops med civilsamhället som en del av det totala demokratistödet till landet (NED 2013 b). IRI fick ytterligare 115 000 dollar till att stödja demokratiska reformvänner i MENA-regionen (NED 2013 a). Pengarna är ämnade att stödja skapandet av ett arabiska demokratiforum för aktivister och demokratiska reformvänner. Som en del i arbetet för startandet av demokratiforumet kommer IRI hålla två konferenser.

NEDs finansiering av IRIs verksamhet i Tunisien under denna tidsperiod indikerar på att det finns avsikter hos båda organisationer att påverka tunisiska CSO. Under de förutsättningar att IRI verkställer det som sägs ovan blir det rimligt att anta att påverkan på de tunisiska aktivisterna sker genom samtliga fyra mekanismer. Exempelvis de 115 000 dollar avsedda till att stödja forum för

aktivister och demokratiska reformvänner skulle kunna leda till diffusion av idéer om demokrati, förmedling av dessa idéer genom forumet, mobilisering av aktivister och reformvänner samt certifiering av dessa.

Även den europeiska FES menar att jasminrevolutionen skapat nya möjligheter för organisationen att stödja, bland annat, arbetet för demokratisk förändring i Tunisien (FES, c). Organisationen är än i dag (2014) på plats i landet och stödjer framförallt Tunisiens fackliga centralorganisation *Union Generale Tunisienne du Travail* (UGTT) (FES, b). Syftet är att hjälpa UGTT att påverka landets politik gällande sociala och ekonomiska frågor genom att spela en mer effektiv och demokratisk roll. Detta arbete innebär bland annat att FES förser UGTT med stöd till att utveckla institutionella strukturer runt om i landets regioner samt utbilda fackliga representanter. Utöver detta hjälper FES även till med att utveckla sekretariat för unga samt kvinnofrågor och dylikt.

FES arbete med tunisiska CSO under denna tidsperiod indikerar på att åtminstone mekanismerna diffusion, förmedling och certifiering är närvarande. Idéer om demokrati sprids och förmedlas av FES till tunisierna, samtidigt som organisationen certifierar UGTT med det tunisiska postrevolutionära samhället. Trots att det inte går att säga något exakt finns det skäl att anta att IRIs stöd för UGTT har bidragit till UGTTs möjlighet till att mobilisera tunisiska aktivister i senare skede (se nedan).

Enligt *International Crisis Groups* (2011) rapport har UGTT haft en viktig roll redan tidigt under jasminrevolutionen i samband med att protesterna spred sig geografisk och politiskt runt om i landet (se även Donatella Della Porta 2014, s. 93). UGTT spelade visserligen en tillbakadragen roll i början men tog snart en ledande roll i protesterna, huvudsakligen till följd av interna krav på mer aktivt agerande, och mobiliserade ännu fler aktivister på flera orter i landet.

UGTT har, sedan organisationen bildades år 1946, flera gånger utmanat den styrande makten i Tunisien (Deane 2013, s. 13). Exempelvis ledde UGTT arbetarstrejken 2008 i Gafs och 2010 i Sfax. Trots att organisationen, precis som många andra CSOs i landet, utmanade den styrande makten var den många gånger också kontrollerad av den samma vilket försvårade organisationens arbete med att förändra och demokratisera landet. Organisationen har förtryckts av den styrande makten i landet sedan 1960-talet och framåt.

5 Slutsatser och diskussion

Denna studie har sökt att besvara frågan: *Hur har transnationella aktörer påverkat den inhemska aktivismen i Tunisien före och under demokratiseringsprocessen?* Att döma av resultatet ovan verkar det finnas indikationer på att transnationella aktörer (NDI, IRI och FES) påverkat inhemska aktivister. Detta gäller för perioden före och under demokratiseringsprocessen. Det skall betonas att det enbart är indikationer på en eventuell påverkan. Samtidigt kan man med större säkerhet dra en slutsats att transnationella aktörer uttrycker en vilja att påverka de inhemska aktivisterna genom sina demokratifrämjande aktiviteter (program, utbildningar, material, workshops, finansiell stöd, ledning, kunskap m.fl.).

Mekanismerna för överföring och adoption av normer och praxis hjälper till att belysa (till viss del) de transnationella aktörernas påverkan på de inhemska aktivisterna före och under en demokratiseringsprocess. Som Tarrow skriver (se kap 3) räcker inte diffusion för att normer och praxis skall spridas och få fäste någon annanstans. Utan de andra mekanismerna (förmedling, mobilisering och certifiering) bör även vara närvarande. I denna studie finns det indikationer som tyder på att samtliga av Tarrow's mekanismer är närvarande.

Här är det lämpligt att diskutera eventuella brister i Tarrow's modell. Det är svårt med exakthet att fastställa modellens tänkta tillämpning. Tarrow anger inte ifall modellen ska hantera flera aktörer under en och samma mekanism. Han specificerar inte heller om en aktör kan ha flera funktioner under flera olika mekanismer. Tarrow redogör inte heller för huruvida modellen skall användas till att tolka specifika och enkla företeelser eller mer dynamiska sådana. Det är kanske också just detta som även är modellens styrka eftersom den inte begränsar tillämparen inom fasta ramar.

Låt oss lyfta fram några ord om metoden. Det är svårt att med enbart en fallstudie säga något generellt om det man undersöker. Samtidigt erbjuder metoden möjlighet att säga något om det man undersöker och det är mer än tillräckligt många gånger. Fler studier som visar intresse för det som denna studie gör hade eventuellt kunnat resultera i fastare slutsatser. Med anledning av detta är det lämpligt att nedan presentera förslag på ytterligare forskning.

Forskningsproblemet som presenterades i inledningen återspeglar i praktiken en komplex relation mellan transnationell aktivism och demokratiseringsprocess. Det är svårt att säga något av större betydelse om denna komplexa relation genom en enskild fallstudie. Det går dock att finna indikationer på att transnationella aktörer haft en roll under demokratiseringsprocessen i Tunisien. Denna roll bör undersökas med hjälp av ytterligare studier. Ytterligare något som hade kunnat undersökas i det här sammanhanget är huruvida inhemska aktivister agerar utifrån de villkor som transnationella aktörer ställer på dem när de förser dem med

resurser av olika slag. En fallstudie där man tittar på en enskild inhemsk aktivistorganisation och dess relation med en transnationell aktör före och under demokratiseringsprocessen hade också varit intressant att undersöka. En sådan fallstudie hade kunnat titta djupare på hur relationen och samarbetet mellan dessa två utvecklas och vilka effekter det får. Utöver detta hade det varit intressant att undersöka om regeringen som förser partiknutna organisationer med medel avsedda för demokratiprogram i ett specifikt land har maktpolitiska intressen i det aktuella landet. Samtliga dessa undersökningar hade tillfört nya och intressanta infallsvinklar till forskningsproblemet som identifieras i studiens inledningskapitel.

6 Referenser

- Arab Women's Leadership Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat a. About us. Tillgänglig: <http://arabwomenleadership.com/about/> Hämtad: [2015-01-20]
- Arab Women's Leadership Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat b. Tillgänglig: <http://arabwomenleadership.com/our-work/> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Arabic Publications Center, Hemsida, [Elektronisk] odat. Arabic Publications Center. Tillgänglig: <http://arabicpublicationscenter.org/topmenu/aboutus/arabicpublicationcenter.html#> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Bernhagen, Patrick, 2009. "Measuring Democracy and Democratization" i Haerpfer, Christian W. (red.). *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 24-40.
- Center for International Private Enterprise, Hemsida, [Elektronisk] 2010. Building Foundations for Political Parties. Tillgänglig: <http://www.cipe.org/blog/2010/05/06/building-foundations-for-political-parties/#.VMURM0uI5fg> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Danish Institute for Parties and Democracy, Hemsida, [Elektronisk] odat. Political Party Foundations. Tillgänglig: <http://dipd.dk/what-we-do/international-networks/political-party-foundations/> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Della Porta, Donatella, 2012. "Social Movement, Trade Unions, and Advocacy Networks", Haerpfer W, Christian – Patrick Bernhagen, Ronald F. Inglehart, Christian Welzel (red.), *Democratization*. Oxford; New York: Oxford University Press, s. 172-185.
- Della Porta, Donatella, 2014. *Mobilizing for Democracy: Comparing 1989 and 2011*. Storbritannien: Oxford University Press.
- Anderson, Benedict, 1991. *Den föreställda gemenskapen. Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Durac, Vincent, 2013. "Protest movements and political change: an analysis of the 'Arab uprisings' of 2011", *Journal of Contemporary African Studies*, vol. 31, nr. 2, s. 175-193.
- Ekengren, Ann-Marie – Jonas Hinnfors, 2012. *Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Encyclopedia Britannica, Hemsida, [Elektronisk] odat. John McCain. Tillgänglig: <http://academic.eb.com.proxy.mah.se/EBchecked/topic/353872/John-McCain> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Esaiasson, Peter – Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Lena Wängnerud, 2012. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Friedrich Ebert Stiftung, Hemsida, [Elektronisk] odat a. Über die FES. Tillgänglig: http://www.fes.de/sets/s_stif.htm Hämtdatum: [2015-01-20]

- Friedrich Ebert Stiftung, Hemsida, [Elektronisk] odat b. Dialogue between Societies and Promoting Social Democracy. Tillgänglig: http://www.fes.de/international/nahost/pdf/FES_eng.pdf Hämtdatum: [2014-12-27]
- Friedrich Ebert Stiftung, Hemsida, [Elektronisk] odat c. Das Referat Naher/Mittlerer Osten und Nordafrika. Tillgänglig: <http://www.fes.de/international/nahost/> Hämtdatum: [2014-12-27]
- Friedrich Ebert Stiftung, Hemsida, [Elektronisk] 2011. PROMOTING DEMOCRACY, PEACE AND DEVELOPMENT, MAKING GLOBALIZATION SOCIALLY EQUITABLE. Tillgänglig: http://www.fes.de/aktuell/documents2011/110905_FES_Folder_engl.pdf Hämtdatum: [2015-01-20]
- Halperin, Sandra – Oliver Heath, 2012. *Political Research: Methods and Political Skills*. New York: Oxford University Press.
- International Crisis Group, Hemsida, [Elektronisk] 2011. Popular Protests in North Africa and the Middle East (IV): Tunisia's Way. Tillgänglig: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/middle-east-north-africa/north-africa/tunisia/106-popular-protests-in-north-africa-and-the-middle-east-iv-tunisias-way.aspx> Hämtdatum: [2015-01-03]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat a. Frequently Asked Questions. Tillgänglig: <http://www.iri.org/frequently-asked-questions> Hämtdatum: [2015-01-20]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat b. Tunisia. Tillgänglig: <http://www.iri.org/countries-and-programs/middle-east-and-north-africa/tunisia> Hämtdatum: [2014-12-27]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2011 a. IRI RELEASES TUNISIA POLL. Tillgänglig: <http://www.iri.org/news-events-press-center/news/iri-releases-tunisia-poll-0> Hämtdatum: [2014-12-27]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2011 b. Tunisia's Emerging Leaders Discuss Democratic Governance. Tillgänglig: <http://www.iri.org/news-events-press-center/news/tunisia's-emerging-leaders-discuss-democratic-governance> Hämtdatum: [2015-01-20]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2012. Arab Women's Leadership Institute. Tillgänglig: <http://www.iri.org/countries-and-programs/middle-east-and-north-africa/arab-womens-leadership-institute> Hämtad: [2014-12-27]
- International Republican Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2013. Civil Society and Local Government Work to Address Citizen Concerns in Central Tunisia. Tillgänglig: <http://www.iri.org/news-events-press-center/news/civil-society-and-local-government-work-address-citizen-concerns-centr> Hämtdatum: [2015-01-20]
- Jasmine Foundation, Hemsida, [Elektronisk] 2014. Constitution of the Tunisian Republic/Unofficial Translation by Jasmine Foundation. Tillgänglig: http://www.jasmine-foundation.org/doc/unofficial_english_translation_of_tunisian_constitution_final_ed.pdf Hämtdatum: [2015-01-02]

- Keck E. Margaret – Kathryn Sikkink, 1998. *Activists Beyond Borders: advocacy networks in international politics*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Landguiden, Hemsida, [Elektronisk] 2014 a. Aktuell politik. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se.proxy.mah.se/Lander/Afrika/Tunisien/Aktuell-Politik> Hämtdatum: [2015-01-02]
- Landguiden, Hemsida, [Elektronisk] 2014 b. Modern historia. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Tunisien/Modern-Historia> Hämtdatum: [2015-01-02]
- Maktouf, Lotfi, 2012. "ARAB SPRING STATUS REPORT: WHERE IS TUNISIA HEADING?", Turkish Policy Quarterly, vol. 11, nr. 2, s. 63-75.
- Nationalencyklopedin, Hemsida, [Elektronisk] 2011. Tunisien. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/årsbok/2011/tunisien> Hämtdatum: [2014-12-18]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat a. Frequently Asked Questions. Tillgänglig: https://www.ndi.org/frequently_asked_questions Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat b. Field Offices. Tillgänglig: https://www.ndi.org/field_offices#MiddleEastNorthAfrica Hämt datum: [2015-01-20]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] odat c. Tunisia. Tillgänglig: <https://www.ndi.org/tunisia> Hämtdatum: [2014-12-27]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2003. NDI Reports Fall 2003. Tillgänglig: https://www.ndi.org/files/1661_ww_ndireport_fall2003_1.pdf Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2011. FOCUS GROUPS IN TUNISIA REVEAL YOUNG PEOPLE'S HOPES FOR DEMOCRATIC TRANSITION. Tillgänglig: <https://www.ndi.org/Focus-Groups-in-Tunisia> Hämtdatum: [2014-12-27]
- National Democratic Institute, Hemsida, [Elektronisk] 2012. Women's Political Participation in Tunisia after the Revolution. Tillgänglig: <https://www.ndi.org/files/womens-political-participation-Tunisia-FG-2012-ENG.pdf> Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Endowment for Democracy, Hemsida, [Elektronisk] odat a. Idea to Reality: NED at 30. Tillgänglig: <http://www.ned.org/about/history> Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Endowment for Democracy, Hemsida, [Elektronisk] odat b. Frequently Asked Questions. Tillgänglig: <http://www.ned.org/about/faqs> Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Endowment for Democracy, Hemsida, [Elektronisk] 2011. Tunisia. Tillgänglig: <http://www.ned.org/publications/annual-reports/2011-annual-report/middle-east-and-north-africa/tunisia> Hämtdatum: [2015-01-20]
- National Endowment for Democracy, Hemsida, [Elektronisk] 2013 a. Middle East and North Africa Regional. Tillgänglig: <http://www.ned.org/where-we>

work/middle-east-and-northern-africa/middle-east-and-north-africa-regional

Hämtdatum: [2015-01-20]

National Endowment for Democracy, Hemsida, [Elektronisk] 2013 b. Tunisia.

Tillgänglig: <http://www.ned.org/where-we-work/middle-east-and-northern-africa/tunisia> Hämtdatum: [2015-01-20]

Piper, Nicola – Anders Uhlin, 2004. ”New perspectives on transnational activism”, Piper, Nicola – Anders Uhlin (red.), *Transnational activism in Asia: problems of power and democracy*. London; New York: Routledge, s. 1-25.

Rose, Richard, 2009. ”Democratic and Undemocratic States” i Haerpfer, Christian W. (red.). *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 10-23.

Spiegel Online, Hemsida, [Elektronisk] 2010. SPD vs. Friedrich-Ebert-Stiftung: Schlammschlacht unter Genossen. Tillgänglig: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/spd-vs-friedrich-ebert-stiftung-schlammschlacht-unter-genossen-a-726536.html> Hämtdatum: [2015-01-20]

Tarrow, Sidney, 2005. *The New Transnational Activism*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

The Huffington Post, Hemsida, [Elektronisk] 2011. International Republican Institute’s Use of U.S. Grants Criticized By Watchdog. Tillgänglig: http://www.huffingtonpost.com/2010/07/28/international-republican-institute-sigir_n_662923.html Hämtdatum: [2015-01-20]

The New York Times, Hemsida, [Elektronisk] 2008. Democracy Group Gives Donors Access to McCain. Tillgänglig: http://www.nytimes.com/2008/07/28/us/politics/28IRI.html?pagewanted=3&r=2&ref=international_republican_institute Hämtdatum: [2015-01-20]

Wenzel, Christian, 2009. ”Theories of Democratization” i Haerpfer, Christian W. (red.). *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 74-90.

